Propositie MIRT Planuitwerking Oostvaardersoevers
Concept – 27-08-2021

Aan: de (demissionaire) ministers van IenW en LNV

Excellenties,

Met Rijkswaterstaat Midden-Nederland werken we als regionale partners sinds 2018 intensief samen aan de planvoorbereiding van het project Oostvaardersoevers. Voor u ligt de ontwerp-Voorkeursbeslissing Oostvaardersoevers. Het is een resultaat dat breed gedragen is, uit te breiden is met een toekomstperspectief en rekening houdt met lopende en geplande ontwikkelingen en maatregelen in de omgeving. Daarmee geven wij onze volledige steun aan het verder uitwerken van de voorgestelde maatregelen. Het is in onze ogen een belangrijke stap om van het gebied een robuust, gezond, veerkrachtig en veilig merengebied te maken. Waarbij zowel de natuur als de belevingswaarden versterkt worden. Oostvaardersoevers draagt dan ook bij aan de ambitie van de Programmatische Aanpak Grote Wateren en het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem Markermeer-IJmeer (TBES). Wij hopen van harte dat u minstens zo enthousiast bent en positief zal besluiten over een ontwerp Voorkeursbeslissing. In deze nota beschrijven wij waarom het besluiten over de ontwerp voorkeursbeslissing voor ons van belang is.

Inleiding
De bijdrage uit de enveloppe Natuur en Waterkwaliteit, als onderdeel van het Regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst', heeft vanaf 2018 het onderzoek naar de nut- en noodzaak van Oostvaardersoevers financieel mede mogelijk gemaakt. Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst Oostvaardersoevers ondertekend (d.d. 13 februari 2019) waarin partijen de ambitie hebben gesteld om gezamenlijk een MIRT-verkenning te doorlopen met inzet van capaciteit en middelen.
Medio juli 2019 is door u een structurele aanpak gepresenteerd voor de versterking van de ecologische kwaliteit van de Grote Wateren: de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). Hierbij wordt- samen met de regio- gewerkt aan de doelstelling dat de Nederlandse wateren in 2050 weer gezond en robuust zijn. Medio november 2019 heeft u de Kamer geïnformeerd over de selectie van een aantal projecten die in aanmerking komen voor financiering vanuit de tweede tranche PAGW (IENW/BSK-2019/227309). Voor het project Oostvaardersoevers is door u €45 miljoen gereserveerd en heeft u de Startbeslissing (Mirt-1) genomen.
Vanuit het besef dat ecologisch gezonde wateren belangrijk zijn voor onze biodiversiteit, het – op een natuurlijke wijze- bescherming biedt tegen klimaatverandering en de kwaliteit van onze leefomgeving vergroot is in 2020 door samenwerkende partijen met energie aan de slag gegaan met de MIRT-verkenning Oostvaardersoevers.

Gedragen Voorkeursalternatief Oostvaardersoevers
Voor u ligt een Voorkeursalternatief (VKA) voor Oostvaardersoevers. Naast een inhoudelijk resultaat van de MIRT-verkenning is het een opbrengst van een regionaal succesvolle samenwerking, waarbij het koppelen van bredere opgaven in dit deel van de Noordelijke Randstad een van de uitgangspunten was.
Het projectgebied Oostvaardersoevers ligt in de bestaande natuurgebieden Markermeer, Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen. Om het VKA te kunnen samenstellen is er eerst een toekomstperspectief met een concreet eindbeeld (VKE) geschetst. Hierbij zijn de hoofddoelstellingen vertaald naar een gedragen gedeelde deler en is de ambitie voor 2050 vastgesteld; welke maatregelen dragen het meeste bij aan realisatie van deze doelstellingen? Van daaruit hebben we met het beschikbaar budget in het achterhoofd geprioriteerd en de meest effectieve maatregelen geselecteerd om de doelstellingen te behalen. Deze maatregelen zijn opgenomen in het VKA. Met het VKA worden de eerste grote stappen gezet om een gevarieerd (delta)landschap met vitale, beleefbare natuur te realiseren. Ook zullen de maatregelen ertoe leiden dat gebieden binnen het Nationaal Park Nieuw Land verder ontwikkeld worden, landschap versterkt wordt en waar bezoekers en omwonenden graag zijn om van het landschap en de natuur te genieten en volop te recreëren.

Daarbij willen we u meegeven dat het VKE, integraal beoordeeld in de MER 1e fase, wat ons betreft meer is dan alleen een Toekomst Perspectief. Het is een eindbeeld waar, met het VKA als basis, in stappen naar toe kan worden gewerkt.

Koppelen aan PAGW-inzet
In uw brief IENW/BSK-2019/227309 geeft u aan dat ten behoeve van de Voorkeursbeslissing naast draagvlak voor het Voorkeursalternatief (VKA), zicht op 100 % financiering van het VKA inclusief cofinanciering en zicht op meekoppelkansen nodig is.

Als regionale partijen zijn we in de MIRT-verkenning volop bezig geweest op welke manier wij kunnen bijdragen aan de aan de PAGW-inzet. Naast financiering doen we dat in de vorm van projecten, draagvlak, economische en maatschappelijke meerwaarde. De volgende financiering uit de regio is gereserveerd:

- Provincie Flevoland € 4 miljoen
- Gemeente Almere, Rijk, provincie Flevoland
  (via Fonds Verstedelijking Almere, locatie Westvaarders) € 2 miljoen
- Gemeente Lelystad (via Lelystad Next Level, locatie Kop Knardijk) € 0,5 miljoen
- Het Flevo-landschap € 0,1 miljoen

Naast de door uw genomen reservering van 45 miljoen uit PAGW is er zicht op in totaal € 51,6 miljoen voor de realisatie van Oostvaardersoevers. Met deze bijdragen is rekening gehouden in het opstellen en begroten van het Voorkeursalternatief voor het project.

Oostvaardersoevers verbindt
Als regionale partners geven wij brede steun aan de voorgestelde aanpak voor het verder uitwerken van de beschreven effectieve maatregelen. Wij verwachten dat deze zowel de ecologische(water)kwaliteit van het Markermeer zullen versterken, een forse bijdrage leveren aan de ambitie van PAGW en de realisatie van een Toekomst Bestendig Ecologisch Systeem en een impuls geven aan een beleefbaarder, aantrekkelijker en veilig merengebied in het Nationaal Park Nieuw Land. Hierdoor wordt gezamenlijk geïnvesteerd in gezonde grote wateren.
De regio hoopt van harte dat u eind van dit jaar de Voorkeursbeslissing (Mirt-2) neemt.

Met vriendelijke groet,
Mede namens,
Waterschap Zuiderzeeland
gemeente Lelystad
gemeente Almere
Staatsbosbeheer
Het Flevo-landschap

Provincie Flevoland

Ir. M.A. Rijsberman
Gedeputeerde

Bijlage: Meekoppelingen Oostvaardersoevers

Oostvaardersoevers staat niet op zich zelf. We kijken naar hoe we verscheidene ontwikkelingen in het gebied in samenhang een stap verder kunnen brengen. Door opgaven te koppelen kan maatschappelijke meerwaarde worden gerealiseerd. Concreet gaat het hier om koppeling met Almere 2.0, Kustvisie Lelystad- Lelystad Next Level, Nationaal Park Nieuw Land, maar ook in een meerwaarde voor KRW en Nature 2000 doelstellingen.

Almere 2.0
Het Rijk, de gemeente Almere en provincie Flevoland werken, op basis van de uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0, samen om met een groei van Almere de internationale concurrentiepositie te versterken. De partijen zijn gezamenlijk financieel verantwoordelijk om de integrale ontwikkeling van Almere te realiseren. Hiervoor is het Fonds Verstedelijking Almere opgericht waarin jaarlijks 15-20 miljoen euro wordt gestort en waarmee geïnvesteerd wordt in (boven)regionale voorzieningen om Almere verder te ontwikkelen tot een stad waar het prettig wonen, werken en recreëren is.

Als onderdeel van het Meerjarenprogramma van dit Fonds loopt het project Almeersepoort. Dit project gaat over de ontwikkeling van het ontvangstgebied van het Nationaal Park Nieuw Land aan de kant van Almere. Dit project heeft inhoudelijke en fysieke raakvlakken met het project Oostvaardersoevers. Gemeente Almere, het rijk en provincie Flevoland hebben in de tweede tranche van het Fonds Verstedelijking Almere een budget van 2 miljoen euro gereserveerd voor Oostvaardersoevers, specifiek voor de koppeling van deelgebied Oostvaardersplassen Almere met Oostvaardersoevers, ter plaatse van de locatie Westvaarders.

Ook loopt er momenteel het MIRT-onderzoek naar Amsterdam Bay Area. Het MIRT-onderzoek naar de Amsterdam Bay Area biedt belangrijke informatie over o.a. de verstedelijkingsstrategie voor de Middellange termijn van de regio, waaronder Almere (en mogelijke versnelling hiervan), met daarbij de verkenning naar de mogelijke aanleg van een IJmeerverbinding. In de keuzes van het VKE en VKA is waar mogelijk rekening gehouden met dit traject, waarbij mogelijk op middellange termijn Oostvaardersoevers kan dienen als locatie voor natuurcompensatie.

Lelystad Next Level
Rijk, provincie en gemeente hebben gezamenlijk een plan ontwikkeld om ervoor te zorgen dat Lelystad zich kan ontwikkelen tot een aantrekkelijke, economisch dynamische en duurzame stad die financieel gezond en zelfstandig is: Lelystad Next Level. Zo is recent een integrale visie op de kust van Lelystad gepresenteerd met daarin bouwstenen om bij te dragen aan de ecologische doelstellingen voor het Markermeer. Gemeente Lelystad heeft recent besloten om 0,5 miljoen euro bij te dragen aan Oostvaardersoevers, vanuit het perspectief om de recreatieve ontwikkelingskansen te benutten conform de Kustvisie Lelystad 2030 en Poort Oostvaardersplassen Lelystad van Nationaal Park Nieuw Land. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het zijn van hoofdstad van de nieuwe natuur. De aandacht gaat hierbij met name uit naar het versterken van het bestaande recreatieve netwerk met nieuwe bestemmingen en belevingsvolle verbindingen.

KRW en Natura 2000 doelstellingen
Met Waterschap Zuiderzeeland is onderzocht of er een koppeling te maken is tussen de KRW-opgaven van het waterschap met betrekking tot vismigratie bij De Blocq van Kuffeler in Almere en het project Oostvaardersoevers. Het VKA betreft onder andere een zoekgebied Westvaarders-Oostvaardersdiep, waarbinnen bekeken wordt of en in welke mate de KRW-maatregel voor vismigratie geoptimaliseerd kan worden. Deze optimalisatie dient een verdere bijdrage te leveren aan de KRW-opgave en aan de doelstellingen van Oostvaardersoevers.

Staatsbosbeheer en Het Flevo-landschap zien als beheerders van respectievelijk de Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen het project Oostvaardersoevers als een grote kans om hun natuurgebieden met ieder zijn unieke eigenschappen in samenhang met de omgeving te ontwikkelen. Staatsbosbeheer ontwikkelt de Oostvaardersplassen verder naar een dynamisch en verrassend landschap en doet dit aan de hand van hun kernwaarden ‘beschermen’, ‘beleven’ en ‘benutten’. Staatsbosbeheer investeert nu al samen met de provincie en de gemeente Almere en Lelystad in de Oostvaardersplassen. In het kader van het advies van Van Geel, het Natura 2000 beheerplan en het Nationaal Park Nieuwland worden diverse ecologische en recreatieve investeringen gedaan in zowel het kerngebied als in de randzone. Zo ontwikkelt de Oostvaardersplassen zich naar een beleefbaar en robuust natuurgebied

Het Flevo-landschap heeft specifiek voor de ontwikkeling Oostvaardersoevers €100.000,- gereserveerd. Daarnaast heeft Het Flevo-landschap een subsidiebeschikking (POP3) ontvangen voor het realiseren van vogeleilanden in de grote Lepelaarplas (één van de gewenste maatregelen binnen Oostvaardersoevers) en het optimaliseren van de vismigratievoorziening vanuit de Lepelaarplassen naar de Hoge Vaart.